

ESTRATÈGIES PER A LA FEMINITZACIÓ D'ENDAVANT

novembre 2022

INTRODUCCIÓ

El desembre del 2020 presentàvem públicament el primer informe que avaluava les apostes polítiques i estratègiques que desenvolupàvem per afrontar un dels reptes fixats com a organització: la feminització d'Endavant.

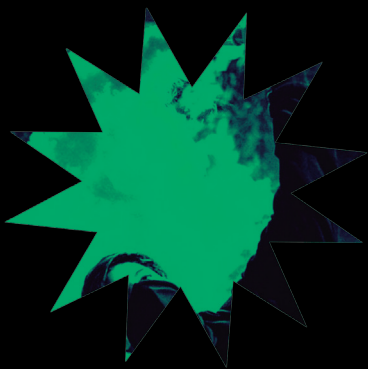
Entenem que aquest procés, tal com recollíem a la darrera Assemblea Nacional, s'organitza en el desenvolupament de dos reptes:

- En termes quantitius, l'organització ha de créixer en el nombre de dones que hi militen.¹
- En termes qualitius, l'organització ha d'aprofundir la perspectiva feminista en l'organització, el funcionament i les apostes polítiques.

Així doncs, l'aposta de l'organització implica la transversalitat del feminisme tant dins de la nostra organització com en les apostes polítiques que es tenen. Aquesta transversalitat implica garantir que les nostres apostes polítiques, l'acció política i els materials incorporin la perspectiva feminista, i també vol dir augmentar la presència i influència de les dones dins de l'organització.

Endavant, amb la voluntat d'esdevenir una eina per al conjunt de la classe treballadora dels Països Catalans, entén que ha de respondre a la necessitat d'organització d'aquells sectors de dones que són explotades quotidianament en aquest sistema. A la vegada, entenem que aquesta dominació i explotació s'expressa concretament de forma diversa depenent del sector de la classe treballadora que analitzem. Així doncs, el capitalisme patriarcal reserva per a les dones de classe treballadora una forma específica d'explotació material i simbòlica, central per al seu desenvolupament en la lògica de producció i reproducció, basada en la divisió sexual del treball. És per això que en el procés de construcció d'un bloc històric que organitzi el conjunt de la classe treballadora dels Països Catalans, defensem també la construcció d'espais d'organització dels principals sectors oprimits i explotats, on les dones de

1. En dades del cens del juny del 2022, el 38% de la militància a Endavant són dones, després de períodes en què aquesta dada era més alta (entorn del 42-45%). El creixement de l'organització els darrers temps sembla que ha tingut impacte en la presència de les dones a l'organització. Una de les prioritats, doncs, és treballar l'expansió amb una mirada posada a aquesta realitat.

classe treballadora juguen el paper central –fruit de la centralitat d'elements patriarcals dins de l'actual cicle d'acumulació capitalista– a l'hora de construir el subjecte revolucionari als Països Catalans.

En el context actual de crisi capitalista i reestructuració d'aquest sistema per continuar acumulant guanys, l'ofensiva contra les condicions materials de les dones de classe treballadora i el retrocés en els seus drets serà un dels pilars centrals. L'augment de la feminització de la pobresa, la retallada en els sectors de cures, el control de la sexualitat i de la reproducció, entre d'altres, seran pilars bàsics de la reestructuració capitalista.

Aquesta dinàmica més general del capitalisme patriarcal es concreta de manera específica als Països Catalans amb aquestes dues dinàmiques de fons:

1. La reacció conservadora en forma de retallada de drets, augment de la violència masclista contra les dones i les dissidències sexuals i de gènere, o bé la prohibició dels avortaments, són pulsions que marcaran els pròxims anys.
2. La reestructuració del capitalisme va acompanyat d'un procés de reasentament dels estats espanyol i francès, mecanismes polítics del capitalisme patriarcal per al seu desenvolupament. Més enllà d'aquesta concreció, el nacionalisme espanyol esdevé també un dels elements centrals d'aquesta reacció conservadora que intenta combatre qualsevol avenç per a la classe treballadora dels Països Catalans. Així doncs, feminisme i alliberament nacional han d'anar agafats de la mà en la construcció d'una transformació socialista de la societat i avançar cap al procés revolucionari.

En aquest context, Endavant ha de fer el procés d'incloure el feminisme de classe (aquell que planteja la superació del capitalisme patriarcal) com a central en totes les seves apostes, campanyes i fronts de lluita. Com hem dit, més enllà de l'anàlisi que el feminisme sempre ha estat un element central de qualsevol projecte revolucionari, en un moment de reacció i ofensiva contra la vida de les dones treballadores és necessari bastir una alternativa feminista. I també en un moment en què des de certa esquerra, immersa també en la reacció conservadora, s'intenta relegar aquesta centralitat invisibilitzant les condicions concretes i específiques d'explotació de les dones de classe treballadora. Quan des d'aquests sectors s'ha posat en dubte la lluita feminista, la realitat material (en forma d'assassinats, augment de la pobresa, retallada de drets) la imposa com a central.

És, doncs, en aquest context polític, tant extern com intern, on cal avaluar i avançar en mesures que feminitzin l'organització. L'objectiu d'aquest informe és avaluar aquelles mesures que s'han tirat endavant com a organització. En aquest informe, hem fet una anàlisi sobre la necessitat de la centralitat de l'aposta feminista en el projecte d'Endavant analitzant la realitat actual als Països Catalans.

Més enllà d'aquestes circumstàncies, cal avançar internament per trencar les desigualtats de gènere també existents a la nostra organització: fer processos per augmentar la representativitat de les dones; reduir els rols de poder dels homes militants; repensar les formes de militància; comptar amb espais propis de les dones militants; aturar la violència masclista existent a la nostra organització. Tot això són reptes que com a organització hem d'afrontar i que tenen un impacte directe amb la feminització de l'organització.

QUINES ACCIONS ESTEM PORTANT A TERME?

Com a organització, fa anys que hem dut a terme accions específiques per tal d'avançar en aquests objectius. Sabem que encara tenim molts reptes, i per això apostem per anar avançant en un procés no exempt de contradiccions. A continuació, apuntem la feina que suposa una continuïtat d'allò ja iniciat, i els reptes que situem de cara a futur.

En termes externs

Fer transversal el feminisme en l'anàlisi i l'acció política

Programa Feminista d'Unitat Popular

El primer repte és continuar treballant en la transversalització del feminisme a tota l'organització. Ja fa uns anys que hi posem mesures i eines, i ens cal anar més enllà. Hem d'assolir incorporar la perspectiva feminista a tots els espais i tots els nivells de l'organització, a part de portar a terme accions en pro del creixement de la presència i l'apoderament de les dones d'Endavant. Aquesta transversalitat demana garantir que les nostres apostes polítiques, l'acció política i els materials incorporin la perspectiva feminista i augmentin, alhora, la presència i influència de les dones dins de l'organització.

Cal assentar el Programa Feminista d'Unitat Popular com a base sobre la qual construir el projecte de la Unitat Popular. El programa, com a artefacte teòric i pràctic, ens ha de servir per plantejar canvis i transformacions profundes de superació del capitalisme, sense oblidar les mesures de xoc urgents (ubicades en l'estratègia revolucionària) que cal que reivindicuem, defensem i lluitem perquè s'apliquin des d'ara mateix.

En definitiva, un programa que ens ha de permetre avançar cap a la construcció d'uns Països Catalans socialistes i feministes. Un programa que com a element central de la lluita feminista ha de conceptualitzar i articular la nostra aposta pel feminisme de classe, procés de debat en què ara mateix ens trobem com a organització.

Llibret d'autodefensa feminista

L'organització publicà l'abril del 2021 el llibret d'autodefensa feminista com a una eina per al moviment que apostava per l'autoorganització de les dones de classe treballadora per autodefensar-se enfront de les diverses agressions quotidianes.

La idea inicial d'aquest llibret sorgeix de la detecció de l'enfortiment de forces reaccionàries i l'existència d'una nova ofensiva patriarcal que reforçava la família tradicional, l'odi contra la dissidència sexual, alhora que elements com la feminització de la pobresa. La situació de crisi capitalista que hem analitzat aprofundeix en aquesta reacció conservadora, augmentant les violències quotidianes cap a les dones. Aquest llibret, doncs, és una eina que ofereix l'organització al conjunt de les dones treballadores dels Països Catalans per donar resposta a la violència capitalista patriarcal.

En termes interns de l'organització

Aposta pels espais no mixtes

Com assenyalàvem a la introducció, Endavant es formalitza com a organització amb voluntat d'incloure el conjunt de la classe treballadora dels Països Catalans. A la vegada, apostem pels espais no mixtes com a espais de treball i decisió de les dones de l'organització, a causa de les condicions específiques

**AUTODEFENSA
FEMINISTA**

d'opressió i explotació que viuen en el capitalisme i el marc polític de l'estat espanyol.

Al llarg de l'últim any, s'ha portat a terme la Trobada de Dones de l'Esquerra Independentista i la Mesa de Dones d'Endavant, dos espais que responen a l'objectiu de fer créixer la participació de les dones a l'organització. D'aquesta manera, s'ha contribuït al creixement del nombre de dones que ocupen espais de responsabilitat i lideratge dins de l'organització. Aquests espais han afavorit a fer que les dones d'Endavant disposem d'espais per a pensar i debatre els elements principals de la lluita feminista, així com les estratègies per a feminitzar l'organització i l'erradicació de les violències masclistes a l'intern del moviment.

Des d'aquesta perspectiva, cal apuntar la decisió que aquest 2022 l'Escola de Formació d'Estiu ha estat no mixta.

Tot i això, durant l'Assemblea Nacional de febrer d'aquest any, la militància d'Endavant ens vam comprometre a dur a terme un debat profund sobre els espais no mixtes a dins de l'organització, avaluant les últimes experiències dels diferents espais habilitats i concretar després de la reflexió i el debat, quins espais no mixtes ha de desenvolupar l'organització.

Aposta pel creixement de les dones entre les persones que ocupen càrrecs de lideratge i responsabilitat a l'organització

Des de l'any 2018 les ponències organitzatives recullen que una de les prioritats en termes organitzatius és vetllar per la paritat en els espais de responsabilitat de l'organització. Aquest procés, pensat i dut a la pràctica, va acompanyat del fet que un dels aspectes centrals en els plans nacionals i comarcals d'expansió és l'augment de la feminització de l'organització en espais de responsabilitat².

Aquesta tendència a la presència de les dones ha anat en augment de forma progressiva dins de l'organització, i cal continuar fent passos fermes en aquest sentit. Per això, durant els següents dos anys es busca aprofundir amb dues accions per continuar avançant:

1. Formació de formadores: es tracta d'una aposta per transmetre el coneixement adquirit a l'organització entre les dones d'aquesta. D'aquesta manera, treballem conjuntament la preparació de xerrades i formacions sobre temàtiques diverses, per tal de garantir que les dones siguin les formadores de tots els continguts. Així, aquesta eina contribueix directament a reduir la segregació horitzontal encara present al moviment, en què determinades qüestions recauen sempre sobre homes, i d'altres sempre sobre dones.
2. Formació de portaveus: estratègia per donar eines al conjunt de la militància, però especialment a les dones, per explicar la tasca de l'organització de cara enfora i esdevenir la veu de les nostres reivindicacions.

Per acabar i avançar en aquesta aposta, cal també parlar de les formacions polítiques que es volen engegar sobre les relacions de poder destinades a les organitzadores comarcals. Partim del fet que el primer espai de transformació política respecte a les situacions de poder i agressions és l'assemblea. És tot un repte per als següents dos anys dotar d'eines polítiques a les organit-

2. Actualment, l'Executiva Nacional és paritària, mentre que pel que fa a l'estructura d'organitzadors comarcals les dones són un 43%. Situem en l'informe de les dades d'aquests dos espais, ja que són els màxims espais de direcció de l'organització.

zadores comarcals i locals de cara a gestionar, sempre que sigui possible i en clau de transformació col·lectiva, les situacions de conflicte.

El concepte de militància

En la darrera Assemblea Nacional, ja conceptualitzàvem, com a organització, les diferents formes de militància amb la intenció de flexibilitzar els models sense perdre compromís, i donar cabuda a la idea de la militància d'Endavant en diferents etapes de la vida. Aquesta reflexió i aposta, que es concreta en la ponència organitzativa, va encaminada al conjunt de la militància, tot i que sabem que les dones militants són les que en major mesura abandonen la militància quan augmenten les càrregues de cura.

En aquest sentit, dues seran les accions que es portaran a terme més enllà dels canvis en el model de militància:

1. Obrir un diàleg amb aquella militància que per diverses raons no pot seguir el ritme quotidià de l'organització per analitzar possibles estratègies mitigadores d'aquesta disfunció. Alhora, creiem que aquest procés també ha d'incloure una reflexió respecte al concepte de cures i el seu vessant individual i col·lectiu.
2. Tornar a realitzar, durant l'any 2023, l'auditoria de gènere ja realitzada el 2017, per avaluar la situació actual de l'organització i les estratègies que s'han dut a terme per feminitzar-la.

Pla de Masculinitats i Accions Formatives per a Homes

Al llarg de l'any 2021, els homes militants d'Endavant han realitzat la tercera edició del Pla de Masculinitats. Aquest és un exercici grupal que té per objectiu que els homes identifiquin les seves posicions de privilegi, així com que identifiquin el dolor que han pogut causar a dones amb les quals han mantingut algun tipus de relació al llarg de la seva vida. En aquest cas, el Pla de Masculinitats se centrava concretament en la identificació del dolor que els homes han pogut originar en les seves relacions sexoafectives i, a partir d'aquí, plantejar quines eines tenen a l'abast per a reparar el dolor causat. L'organització també continua exigint a la nova militància masculina un Pla de Masculinitats individual, previ a ser donat d'alta a Endavant.

L'aposta d'Endavant pel Pla de Masculinitats ha estat central al llarg dels últims anys. Tot i això, el fet que siguin els homes els que s'han de responsabilitzar d'aquest exercici i aprofundir en la revisió dels seus comportaments té limitacions dins l'organització. Així, identifiquem que en alguns casos s'ha pogut donar una manca de profunditat en els exercicis. L'autocomplaença i el seguidisme entre els homes de la nostra organització són elements que han marcat el desenvolupament d'aquest procés que en busca la transformació militant.

Aquest fet ens ha de portar a plantejar noves formes de revisió interna i noves estratègies per garantir que els homes aprofundeixin en la revisió de les seves actituds i les violències que exerceixen, per tal de poder-les modificar. Aquestes concrecions en forma d'actituds i violències, entren en clara contradicció amb la figura del militant d'una organització revolucionària i feminista.

Tot i les limitacions, la formació i la revisió interna és considerada un element imprescindible per als homes que vulguin formar part de la nostra organització. Creiem que ha de ser una feina constant i ha de continuar sent prioritària per a l'organització. El repte d'aquest any, després d'haver analitzat les

AUTODEFENSA
FEMINISTA

mancances dels treballs anteriors duts a terme per la militància masculina, és dissenyar un treball formatiu on es continuï fent reflexió, tot i que vagi més enllà. Hem de ser valentes i buscar accions formatives per a homes que augmentin la confrontació i un treball en les seves actituds a la pràctica. Creiem que els homes d'Endavant han d'analitzar el seu poder i les seves violències des del seu dia a dia. És per això, que aquest nou exercici formatiu per a tots els homes, té l'objectiu d'esdevenir una tasca on els homes es vegin obligats a fer reflexions més profundes, on deixar enrere la situació de comoditat i poder aprofundir en trencar les dinàmiques masclistes.

Per fer-ho, metodològicament i políticament s'introdueixen canvis, com és el pes de les dones, tant en la preparació d'aquestes accions formatives per homes, com a l'hora d'avaluar la seva concreció. Fem aquest pas sabent la doble càrrega que per les dones militants tindrà el fet de participar d'alguna manera en aquestes accions. Així i tot, no hem trobat una manera més factible per trencar aquestes limitacions que hem comentat. I llencem als homes de l'organització una reflexió: quan no hi ha voluntat de transformació i es posen límits a perdre poder dins de l'organització, sobrecarreguem de feina a les nostres companyes, que sí que els hi va la vida en aquesta transformació per poder participar en espais lliures de discriminacions i violències.

Procés d'elaboració del Protocol

L'any 2021, com a organització hem aconseguit un dels nostres objectius marcats: crear un protocol per a la detecció i abordatge de les agressions masclistes. La gestió de les agressions, dinàmiques i actituds masclistes fa anys que és una realitat. Així i tot, arran de la constitució del Grup de Treball Nacional de Gestió d'Agressions Masclistes, el 2018, es va començar a detectar la necessitat de disposar d'un protocol propi que en permetés l'abordatge. Fins aquest moment, el Grup de Treball s'ha estat regint per un protocol elaborat per una organització local.

L'actual protocol és la culminació d'un procés de debat, formació i reflexió de set blocs temàtics, mixtes i no mixtes, per part de tota la militància, aprovat a la darrera Assemblea Nacional, el febrer de 2022, sense cap vot en contra. En aquest document contextualitzem què entenem com a violències masclistes i els nostres objectius de tenir un protocol. També explica els nostres principis ideològics i com es gestionaran les agressions a partir d'ara, així com els límits que presenta. Finalment, també entenem que és una eina de prevenció i formació per a tota la militància, específicament la masculina.

Tot i l'aposta, cal destacar que alguns nuclis i comarques han tingut dificultats per realitzar els debats previs. Aquestes assemblees hauran de portar a terme exercicis de debat en relació amb el protocol, per tal de garantir que tota l'organització el coneix. Així mateix, també és un dels documents marcs que es fa arribar a la nova militància.

Gestió d'agressions i renovació del grup de treball

Al llarg de l'any 2021 s'han tancat, dins de les diferents modalitats que preveu el protocol, cinc casos. D'aquests casos, tres van ser catalogats per la comissió com a nivell 2 d'acord amb el protocol aprovat, mentre que els altres dos van ser catalogats com a nivell 1. Pel que fa a la resolució, tres casos han estat tancats satisfactòriament, mentre que dos han quedat tancats amb la baixa o suspensió de la militància, a l'espera de l'acceptació de l'anàlisi del grup de treball i de les accions que es proposen per a la transformació. En el que portem de 2022, no s'ha tancat cap cas.

Per altra banda, es continua amb quatre casos oberts, dos de nivell 1 i un de nivell 2, mentre que un cas està encara en fase d'anàlisi per part de la comissió. També s'ha rebut una denúncia d'un exmilitant d'Endavant que s'ha desestimat per la impossibilitat de poder incidir-hi.

Com a organització, vam aprovar a la darrera Assemblea Nacional que el Grup de Treball d'Agressions es renovarà cada dos anys per tal que aquesta responsabilitat no recaigui sempre en les mateixes persones de l'organització i així poder trencar dinàmiques que es puguin generar. Al febrer passat es va materialitzar el primer relleu d'ençà que es gestionen les agressions des d'un grup de treball a l'organització.

Aquest grup de treball ha d'estar format per un mínim de cinc persones – quatre dones i un home. Per tal de fer un bon relleu, hem d'assegurar que o bé una persona de l'antiga comissió acompanya a la nova durant un temps, o bé com a mínim un militant s'hi manté de forma intercalada: un any amb el grup antic i un any amb el nou. Aquest relleu, en la seva sistematització, també inclou una formació per part de l'anterior grup de treball sobre teoria i pràctica de la gestió de violències masclistes.

Per a garantir el bon funcionament del grup de treball procurem evitar al màxim la implicació emocional de les persones que en formen part amb els agents implicats en l'agressió. Entenem que no es podrà fer la gestió si hi ha un vincle emocional amb l'agressor o l'agredida. Finalment, el Grup de Treball d'Agressions és l'encarregat de fer un seguiment complet de tots els casos d'agressions masclistes de l'organització.

CONCLUSIONS

Hem presentat quines són les estratègies que tenim com a organització de cara a feminitzar-la. Sabem que aquest camí no té un final i que ens haurem de moure sempre en la contradicció que en les nostres organitzacions existeixen desigualtats de gènere i violències que les sustenten. Entomem aquest repte des d'una perspectiva política, amb la voluntat de treballar per un subjecte revolucionari que estigui format pel conjunt de la classe treballadora.

Per fer-ho, creiem que aquest informe posa tres elements essencials:

- La centralitat de l'aposta feminista, no com un front de lluita, sinó com un element estratègic i ideològic central tant per la nostra anàlisi, com per la nostra acció política. L'opressió de les dones no és un afegitó a l'explotació capitalista, sinó que la seva explotació i opressió és una dinàmica interna central dins del capitalisme per al seu desenvolupament.
- Cal posar totes les eines que tenim com a organització per afavorir el pes de les dones militants dins dels espais de decisió. Aquest fet ha d'anar de bracet d'elements organitzatius, de formació, però no des d'un vessant individual de cada dona, sinó des d'una reflexió i aportació col·lectiva com a organització.
- La transformació de la militància masculina és un deure revolucionari. Des d'Endavant creiem amb el procés de transformació col·lectiu i individual de la nostra militància. L'organització estem posant totes les eines, amb els seus encerts i errors, i continuarem facilitant la reflexió

AUTODEFENSA
FEMINISTA

col·lectiva i enfortint els processos de transformació. Ara bé, el compromís de l'organització amb aquesta transformació no serà suficient si cada militant no participa en aquesta mateixa direcció i aprofita les eines al seu abast, i és aquí on més dificultats ens trobem. Amb l'experiència adquirida els últims anys volem fer una crida a la militància masculina de l'organització: el compromís d'Endavant amb la transformació feminista de la militància és clar i l'erradicació de les seves conductes masclistes és imprescindible, per tant o canvien, o canvien, no hi ha alternativa.

Des d'Endavant continuarem treballant en la convicció que aquest esforç i treball polític és el més efectiu per transformar les nostres organitzacions i la nostra militància. Sabem que és complex, i és un procés contradictori amb els seus encerts i errors. Així i tot, no defallirem en el nostre esforç de construir, des de tots els àmbits, uns Països Catalans feministes i socialistes.

Països Catalans, novembre de 2022

